

EŻAMIJIET ANNWALI TAL-ISKOLA PRIMARJA 2009

Direttorat għal Kwalità u Standards fl-Edukazzjoni
Taqsima tal-Assessjar Edukattiv

IL-HAMES SENA

STUDJI SOĊJALI

HIN: Siegħa

Isem _____

Klassi _____

TOTAL TAL-MARKI

AQRA SEWWA DAN LI ĠEJ:

- Imla ismek u l-klassi.
- TAQLIBX IL-PAGNA QABEL JGHIDULEK.
- Qabel tikteb it-twegiba, ara li tkun fhimt sewwa l-mistoqsija.
- Jekk ma tkunx taf tagħti xi twegiba, halliha vojta u kompli l-oħrajn, imbagħad erga' ippruvaha fl-aħħar.
- Jekk tieħu żball, ingassah pulit u erga' ikteb.
- Meta tlesti, erga' ara l-karta kollha mill-bidu biex tirranga xi żbalji li jista' jkollok u timla dak li ħallejt barra.

A: AQTA' SING TAHT IT-TAJBA.

1. Marija ma tistax tifhem kif tinhadem somma. X'għandha tagħmel?
 (a) tistaqsi lill-pulizija
 (b) twaqqaf *warden* u tistaqsih
 (c) tistaqsi lill-ghalliema
 (d) tfittex fuq enciklopedija (1)

2. Frida ilha jumejn b'daharha juġagħha. X'għandha tagħmel?
 (a) tghid lil shabha tal-iskola
 (b) tmur iċ-Ċentru tas-Sahħa u tara tabib
 (c) tfittex fuq il-kotba
 (d) tieġu medicina li ssib fuq l-ixkaffa tal-kamra tal-banju (1)

3. In-nannu ta' Fredu ilu hmistax ma johrog barra għax marid. Jixtieq imur il-knisja imma ma jistax. Fredu kif jista' jgħin lin-nannu?
 (a) ikellem lil taż-żebgħa
 (b) jgħid lill-ghalliem
 (c) ikellem qassis
 (d) ikellem lill-mexxej tal-iscouts (1)

4. Rozi toqghod wahedha. Semgħet hsejjes mhux tas-soltu ġejjin minn fuq il-bejt tad-dar tagħha. X'għandha tagħmel Rozi?
 (a) iċċempel lill-kappillan
 (b) iċċempel lill-pulizija
 (c) tissakkar fil-kamra tas-sodda
 (d) tixgħel it-televisin (1)

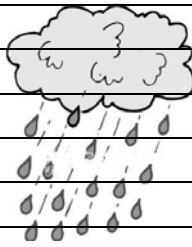
5. Wara li għamlet hafna xita, it-triq tagħna mtliet kollha hofor. X'nista' nagħmel?
 (a) inkellem kunsillier
 (b) inkellem *warden*
 (c) inkellem lill-pulizija
 (d) ngħid lis-surmast (1)

6. Hija hareġ bil-karozza u sakemm għalaq il-bieb tal-garaxx karozza oħra habtet mal-karozza tiegħu. Hadd ma wegga' imma l-karozza għandha l-ħsara. X'għandna nagħmlu?
 (a) inċemplu lis-surmast tal-iskola
 (b) inċemplu lill-warden
 (c) nibagħtu għat-tabib
 (d) nibagħtu għas-sindku (1)

(Total tal-Eżercizzju A = 6 marki)

B: Dawn li ġejjin kienu t-temperaturi mkejla f'nofsinhar ta' kull ġurnata tal-ewwel ġimgħa ta' Frar. Uża t-tabella biex tikteb **VERU** jew **FALZ**.

IT-TNEJN	IT-TLIETA	L-ERBGĦA	IL-HAMIS	IL-ĠIMGĦA	IS-SIBT	IL-HADD
15° C	20° C	20° C	10° C	17° C	21° C	19° C

1	Is-Sibt għamlet l-iktar shana mill-ġimgħa kollha.	
2	Il-Hamis kien iktar ksieħ mill-Ġimgħa.	
3	Is-Sibt kien iktar ksieħ mill-Hamis.	
4	Il-Hadd kien jum iktar shun mis-Sibt.	
5	It-Tnejn kien iktar bard mit-Tlieta.	
6	Il-Hamis kien iktar bard mill-Erbgħa.	
7	L-Erbgħa ma kienx bard daqs il-Hamis.	
8	It-Tlieta u l-Erbgħa, it-temperatura kienet l-istess.	

(8 marki)

Ċ: **Kif thossok f'dawn iċ-ċirkostanzi?**

Aghżel mill-kliem mogħti; kull kelma għandha tintuża darba biss.

mdejjaq, maħsud, hosbien, irrabjat, muġuġħ, ferħan

- Għal għeluq sninu, omm Peter għamlitlu kejk miksi biċ-ċikkulata. Oħtu Rita xtratlu rigal sabiħ. Peter hassu _____ . (1)
- Il-bieraħ mietet in-nanna ta' Bertu. In-nanna kienet ilha sitt xhur l-isptar. Bertu hassu _____ . (1)
- Waqt logħba futbol fil-bitha tal-iskola Ġanni waqa' u wegġa' siequ. Ġanni hassu _____ . (1)
- Meta daħal fil-klassi Ġuži sab l-imwejjed maqluba u ċ-ċarts kollha mal-art. Ġuži hassu _____ . (1)
- Harġu r-rizultati tal-eżamijiet; ta' kuħadd wasal imma ta' Peppi ma giex. Peppi hassu _____ . (1)
- Sandro sema' li ħabibu Marjo gideb kontrih. Sandro hassu _____ . (1)

(6 marki)

D. Aqra, imbaghad ikteb:

Fil-vaganzi tal-Ghid, Ms Muscat organizzat harga ghat-tfal tal-Hames Sena. Marru f' dar tal-anzjani li tinsab qrib l-iskola. Ikteb **zewg taghlmiet** li jistghu jitghallmu l-istudenti minn zjara bhal din.

▪ **taghlima 1:** _____

(2)

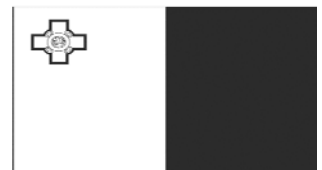
▪ **taghlima 2:** _____

_____ (2)

(4 marki)

E: Il-Lingwa Maltija:

Immarka bis-sinjal (**X**) liema minn dawn li ġejjin nistghu nghiduhom ghal-lingwa taghna.

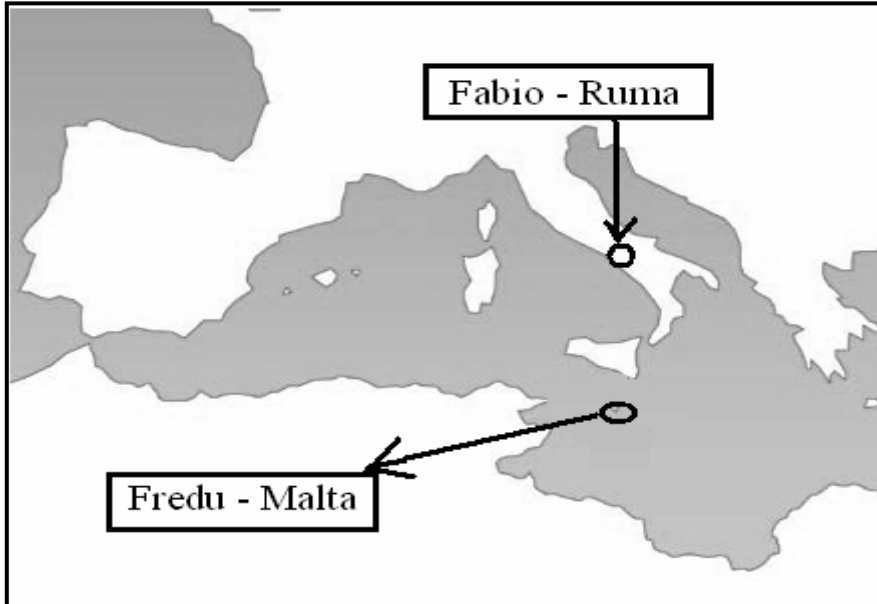
Numru 7 hija lesta bhala eżempju. B'kollox għandek issib **erba'** ohra.

1	Trebbahna l-midalji fil-logħob Olimpiku.	
2	Biha ningharfu ta' liema pajjiż ahna.	
3	Bil-Lingwa Maltija nħajru turisti Ġermanizi jiġu jżuru Malta.	
4	Tintuża hafna biex ngħaddu messagġi fil- <i>mass media</i> .	
5	Biha nitkellmu mal-prezentaturi tal-istazzjonijiet tar-radju barranin.	
6	Bil-lingwa nikkomunikaw bejnietna.	
7	Il-lingwa hija l-karatteristika ewlenija tal-identità taghna bhala Poplu u Nazzjon.	X
8	Hija mezz biex niktbu u naqraw.	
9	Biha naqtgħu l-ġebel mill-barrieri.	
10	Bil-Lingwa taghna nixtru prodotti mill-Italja.	

(4 marki)

F: Ċetting – Aqra dan li ġej; imbagħad wieġeb.

Fabio jgħix qrib Ruma fl-Italja. Fredu jgħix ir-Rabat Malta.

Aqra: Fabio u Fredu sikwit jiċċettjaw fuq l-Internet. Isma' l-bidu ta' din id-diskursata li kellhom dan l-aħħar bejniethom.

Meta jiċċettjaw it-tfal jużaw il-lingwa Ingliża. Id-diskursata ġiet maqluba għall-Malti.

Fabio: Il-bierah spicċajna l-lezzjonijiet kollha; issa jibdew l-eżamijiet.

Fredu: Aħna baqgħalna hmistax ohra sal-eżamijiet.

Is-sentenzi li ġejjin huma dwar ir-rwoli tagħna f' pajjiżna u barra minn pajjiżna. Ikteb in-numri minn 1 sa 6 fil-kolonna vojta tan-nofs biex tiffirma sentenzi bis-sens.

1	Fredu		jikkomunikaw bejniethom permezz tal-Internet.
2	Fabio		iwassalna biex nedukaw ruħna dejjem iktar.
3	Fabio u Fredu		huwa ċittadin Malti.
4	Meta naghmlu hbieb barranin		nistgħu nixtru prodotti mingħand xulxin.
5	Permezz tal-Internet		huwa ċittadin Taljan.
6	L-użu tajjeb tal-Internet		inkunu qed ngħinu lill-pajjiżi biex jersqu iktar lejn xulxin.

(6 marki)

Ġ: (i) Aghzel it-twegiba t-tajba.

- (Tundra, Foresta, Xmara, Xaghri) huwa post fejn sigar u pjanti ma jikbrux minhabba l-kesha li tagħmel kwazi s-sena kollha.
- Ġo (foresta, xaghri, dezert, frost) insibu art fejn ma tagħmel qatt jew kwazi qatt xita.
- Biex il-ħamrija tagħtina ħafna frott, huwa importanti li (jinzlu l-borra u s-silg, ma tagħmel xita qatt, tagħmel xita bil-qies, tinzel ħafna xita f'daqqa).
- Meta tinzel ħafna xita f'daqqa, din tista' tikkawża (gharghar, iktar xita, terremot, r-ragħad). (4)

(ii) Ikteb fil-qosor dwar il-ħsara li jista' jgħib miegħu TERREMOT.

(3)

(Total tal-Eżercizzju Ġ = 7 marki)

G: Għal kull waħda minn dawn li ġejjin ikteb **TAJJEB** jew **HAŽIN**.
Imbagħad għid **GHALIEX**. Hares lejn l-eżempju mogħti.

Eżempju: Meta nisma' r-radju, inżomm il-volum tiegħu baxx.

Twegiba: **TAJJEB** / **HAŽIN**

Għaliex? Ma għandniex indejqu lil ta' madwarna bi storbu żejjed.

1. Meta mmorru passiġgata fil-kampanja ma nħallux żibel warajna.

Twegiba: **TAJJEB** / **HAŽIN** (1)

Għaliex: _____

(2)

2. Fuq il-bandli jista' jitla' kulhadd, kbar u żghar.

Tweġiba: **TAJJEB / HAŻIN** (1)

Ghaliex: _____

(2)

3. Għandna nilbsu s-*seatbelt*, anke meta nirkbu fuq wara tal-karozza.

Tweġiba: **TAJJEB / HAŻIN** (1)

Ghaliex: _____

(2)

(Total tal-Eżerċizzju G = 9 marki)

GH: Aqra, imbagħad wieġeb.

Aqra: fl-istampa tidher il-bajja ta' Marsaxlokk. Fuq ix-xatt jidhru hafna xbieki.

1. Ta' min taħseb li huma dawn ix-xbieki?

_____ (1)

2. Għalfejn taħseb li jintużaw dawn ix-xbieki?

_____ (1)

3. Ghaliex taħseb li dawn ix-xbieki qegħdin mifruxin mal-art?

_____ (1)

4. Ikteb sentenza dwar x'għandu x'jaqsam Marsaxlokk mas-sajd.

_____ (2)

5. Ikteb raġuni waħda għaliex is-sajjieda huma importanti għal Malta.

_____ (2)

6. Semmi metodu wieħed kif jista' jinqabad il-ħut mis-sajjieda.

_____ (2)

7. Sjega fi ftit kliem id-differenza bejn sajjied *part-time* u sajjied *full-time*.

_____ (2)

Aqra: Fl-istampa jidher it-Torri ta' San Luċjan, mibni mill-Kavallieri ta' San Ġwann u li qiegħed Marsaxlokk. Il-Kavallieri bnew dan it-torri biex jiddefendu l-bajja ta' Marsaxlokk mill-ħallelin tal-baħar. Illum it-torri ta' San Luċjan jintuża għal skop differenti.

Wieġeb:

8. Għalfejn jintuża t-Torri ta' San Luċjan illum?

_____ (2)

9. Semmi prodott li jsir hawnhekk biex wara jinbiegħ fis-suq.

_____ (2)

(Total tal-Eżerċizzju Għ = 15-il marka)

H: (i) Mil-lista li ġejja, ikteb ix-xoghlijiet li ghandhom rabta diretta mal-turizmu. B'kollox ghandek issib sitta.

kok f'restaurant	għalliem	wejter f'bar Buġibba	pulizija
skrivani	gwida	aġent tal-ivvjagġar	mastrudaxxa
xufiera tat-taxis	sindku	xufier tal-kowċis	bennej

1. _____ 2. _____
 3. _____ 4. _____
 5. _____ 6. _____

(6 marki)

(ii) Aqra: Meta t-turisti jiġu Malta, fost affarijiet oħra, iħobbu jżuru l-festi li l-Maltin jorganizzaw fil-bliet u fl-irħula.

Wieġeb:

Minbarra li jmorru jaraw il-festi tal-qaddisin, semmi żewġ affarijiet oħra li t-turisti jħobbu jagħmlu meta jiġu fil-Gżejjer Maltin:

1. _____ (1)
 2. _____ (1)

(iii) Aqra:

Fl-istampa jidhru grupp ta' turisti qegħdin igawdu dawra bid-dgħajsa ma' wiehed mix-xtut li għandna Malta.

Ikteb paragrafu fuq is-suġġett li ssib fil-paġna li ġejja.

Ikteb paragrafu dwar:

Kif nistghu ahna t-tfal Maltin u Ghawdxin naghtu s-sehem taghna biex aktar turisti jżuru l-Gżejjer Maltin.

(5)

(Total tal-Eżerċizzju H = 13-il marka)

H: Aghzel it-twegiba t-tajba.

1. L-Imdina nbriet (fuq għolja, fuq art baxxa, maġenb il-baħar, hdejn il-portijiet).
2. Il-Katidral ta' Malta qiegħed (il-Birgu, l-Imdina, il-Belt Valletta, il-Furjana).
3. Fl-Imdina nistghu nzuru (Palazzo Falson, il-Forti Sant'Jiermu, il-Palazz tal-Gran Mastru, il-pixkerija).
4. It-Torri tal-Istandard nistghu narawh (l-Imdina, il-Belt Valletta, is-Siggiewi, il-Mellieħa).
5. Fil-Birgu nistghu naraw (il-Konkatidral ta' San Ġwann, il-Kastell Sant'Anġlu, it-Torri tal-Istandard, id-Dar Normanna).
6. Fiż-żminijiet medjevali l-Għawdxin kienu jistkennu (fir-Rabat, fin-Nadur, fl-Imgarr, fiċ-Ċittadella) waqt xi attakk mill-pirati.
7. Iċ-Ċittadella hija mdawra (bil-baħar, bil-palm, bis-swar, bis-siġar taż-żebbuġ).

(7 marki)

I. L-IMDINA

L-Imdina taż-żminijiet medjevali ma kinitx kollha l-istess bħalma nistgħu narawha llum. Xi affarijiet **inbidlu** filwaqt li oħrajn **baqgħu l-istess**.

Immarka bis-sinjal **X** jekk dawn li ġejjin baqgħux l-istess jew inbidlu.

		L-ISTESS	INBIDLET
Eżempju	<i>Belt kapitali ta' Malta</i>		X
1	toroq dojoq		
2	imdawra bis-swar		
3	jiltaqa' l-Kunsill Popolari li kien il-Gvern ta' Malta		
4	insibu l-Katidral		
5	izuruha ħafna turisti		

(5 marki)

J: X'turina l-ġrajja ta' Monroy?

(Fl-istampa tidher l-arma tal-familja ta' Monroy)

Aqra dawn li ġejjin.

Biċċa minnhom tajbin, oħrajn huma ħżiena.

1	Il-Maltin ma kellhom drittijiet ta' xejn.
2	Il-Maltin kienu jmexxu lilhom infushom.
3	Il-Maltin kienu jagħmlu li jridu fit-tmexxija ta' pajjiżhom.
4	Il-ħakkiema tal-Maltin kważi qatt ma taw kas it-tbatija tal-poplu.
5	Il-Maltin minn dejjem kienu kapaċi jagħmlu saġrifċċji kbar għal pajjiżhom.

Issa, minn dawn il-ħames sentenzi, iktib **tnejn** tajbin fil-vojt li ġej:

(a) _____ (1)

(b) _____ (1)

(2 marki)

K: Aqra dan li ġej; imbagħad wieġeb.

Hemm hafna stejjer marbuta mal-Logħob Olimpiku. Jesse Owens kien atleta Amerikan li rebaħ erba' midalji tad-deheb fil-logħob tal-1936. Jesse kellu għaxar ħutu oħra u kien ta' ġilda skura. Ommu semmietu J.C. imma wieħed mill-għalliema beda jgħajjatlu Jesse.

Il-mexxej tal-Ġermanja, Hitler, ma ħax gost li Jesse rebaħ erba' midalji. Hitler kien jemmen li r-razza Ġermaniża kienet l-aqwa razza u allura ma setax jifhem kif atleta ta' ġilda skura bħal Jesse Owens kien rebħilhom. Hitler lanqas ried jehodlu b'idejh lil Owens.

Ġewwa l-Amerika ċ-ċittadini ta' ġilda skura kienu meqjusa bħala xi haġa inqas miċ-ċittadini l-oħra. Meta Jesse mar lura l-Amerika, rebbieħ ta' erba' midalji, lanqas thalla juża *lift* billi dan seta' jintuża biss mill-bojod. Illum l-Amerika għamlet passi 'l quddiem u issa għadu kif ġie elett anke l-ewwel president ta' ġilda skura. Dan hu Barak Obama li ġie elett president tal-Istati Uniti fis-sena 2008.

1. Kull meta jsir il-Logħob Olimpiku? _____ (1)
2. Fejn kien isir fl-antik hafna? _____ (1)
3. Jesse Owens ha erba' midalji tad-deheb. Għaliex taħseb li hadhom dawn l-erba' midalji? _____ (1)
4. X'kien jismu dak li organizza l-Olimpjadi moderni wara li ma kinux baqgħu jsiru? _____ (1)
5. Agħti raġuni għaliex l-Olimpjadi huma importanti għad-dinja. _____ (2)
6. Agħti raġuni għaliex l-isport huwa importanti. _____ (2)

(8 marki)

